

Zpráva o mezinárodním doktorandském kolokviu v Heidelbergu.

Byl to snad Neckar, opěvovaná řeka jihoněmeckých univerzitních měst, jež podnítila na jeho břehu žhavou diskusi o vlně jako ornamentu a symbolu v umění a literatuře? Nebo to bylo oslnivé kouzlo města Heidelbergu samotného a vědomí o jeho jedinečném kulturním významu, svádějící k myšlenkám a živým disputacím o představitelích německé literatury a nikoliv pouze té romantické? Ať už byl důvod jakýkoliv, rozproudilo se o letošních Ledových mužích na úpatí sluncem již překvapivě letně vyhřátého svahu s proslulým „Philosophenwegem“, v honosné vile Maxe Webera s výhledem na romantickou zříceninu heidelberského zámku, velmi živé mezinárodní germanistické doktorandské kolokvium.

Pod vedením Prof. Dr. Gerturd Maria Rösch a dalších profesorů univerzity v Heidelbergu jako jsou Prof. Dr. Franz Loquai, Prof. Dr. Hans Günter Schwarz (činný též na univerzitě v Halifaxu), Prof. Dr. Friedrich Strack, Prof. Dr. Christoph Weiland, stejně tak jako Prof. Dr. Andrease Kelletata z univerzity v Mainzu-Germesheimu, se zde sešli doktorandi germanisté, pocházející celkem z 11 různých zemí celého světa od USA až po Koreu, aby zde prezentovali témata svých disertačních prací.

Tematická pestrost příspěvků a kulturní a národní různorodost přednášejících přispěly ke skutečnosti, že bylo celé kolokvium od začátku do konce provázeno nadšeným zájmem a aktivní spoluprací všech jeho účastníků.

V průběhu kolokvia se ukázalo, do jak velké míry se interkulturalita promítá i do otázek, kladených v představovaných disertačních pracích, jež tvořily převážně práce literárně-teoretické, ale i disertace translatologické i didaktické. Podíl všech tří germanistických disciplín byl velmi zdařilou myšlenkou organizátorů kolokvia. Díky účasti translatologů z univerzity v Mainzu-Germersheimu si totiž mohli germanisté-literární vědci rozšířit své obzory a zamyslet se například při názorné přednášce – doprovázené současnou nejmodernější mediální technikou – nad možnostmi překladu německých vztažných vět do korejštiny. Naopak i pro translatology byly určité přínosné v mnohých přednáškách nastíněné možnosti literárního zpracování pocitu odcizení a ztráty vlasti v exilu u německých či německo-židovských autorů v době národního socialismu nebo u autorů ze střední a východní Evropy v době Studené války. S velkou odezvou se také setkala didaktická disertace, nabízející možnosti uplatnění zfilmované lyriky v rámci vyučování němčiny jako

cizího jazyka. Diskuse po promítnutí jednoho z filmů potvrdila, jak antagonistické názory panují v této oblasti na baštách literárně-vědně a didaktické. Je to ale právě podnětná diskuse, produktivní kritika a argumentace, z kterých vychází neocenitelná hodnota tohoto doktorandského kolokvia: neinformovat pouze účastníky o tématu a metodice vznikajících disertačních prací, ale přispět novými impulsy a podněty k zdárnému pokračování či dokončení práce.

To vše za dokonalé organizace, ve velmi příjemné a přátelské atmosféře, kde nechyběly ani bílé bavorské klobásky s hořčicí a preclíky: další milé překvapení profesorů.

Sama z České republiky doktorandská kolokvia tohoto typu neznám, proto neskrývám své nadšení. Jsem ale přesvědčená, že tato kolokvia jednoznačně osloví každého doktoranda, bez ohledu na jeho původ či oborové zaměření.

V tuto chvíli vidím totiž pouze v podobných setkáváních téměř jedinou možnost, kdy doktorand při svém víceletém studiu najde nejenom dostatek prostoru pro zamyšlení nad dosavadní prací a otevření dalších možných orientací, ale v příjemné motivující atmosféře získá i notnou dávku pracovního elánu, jež je nezbytností pro každé úspěšné dokončení doktorandského studia.

Markéta Hájková

Prag, den 21. Mai 2006

Bericht über das Internationale Doktorandenkolloquium in Heidelberg.

War es vielleicht der Neckar, der vielbesungene Fluss, an dessen Strand zwei altehrwürdige süddeutsche Universitätsstädte liegen, der eine heiße Diskussion über die Welle als Ornament und als Symbol in der Kunst und Literatur anregte? Oder war es der blendende Zauber der Stadt Heidelberg selbst und das Wissen um ihre einzigartige kulturelle Bedeutung, die zu einem lebhaften Gedankenaustausch über einige Vertreter der deutschen Literatur - und nicht nur der romantischen - verführten? Welchen Grund es auch haben mag: an den Eisheiligen diesen Jahres kam im Max-Weber-Haus, wunderschön gelegen an dem durch die Frühlingssonne schon beinahe sommerlich erwärmten Hang unterhalb des berühmten Philosophenwegs, ein reges Internationales Doktorandenkolloquium in Fluss.

Unter der Leitung von Prof. Dr. Gertrud Maria Rösch und weiterer Professoren der Universität Heidelberg – Prof. Dr. Franz Loquai, Prof. Dr. Hans Günter Schwarz (der auch an der Universität Halifax tätig ist), Prof. Dr. Friedrich Strack, Prof. Dr. Christoph Weiland,, sowie Prof. Dr. Andreas Kelletat von der Universität Mainz-Germersheim – kamen hier Doktoranden aus elf verschiedenen Nationen – mit den USA als westlichstem und der Republik Korea als östlichstem Herkunftsland – zusammen, um ihre Promotionsprojekte vorzustellen.

Die thematische Vielfalt der Beiträge und die kulturelle Mannigfaltigkeit der Vortragenden trugen dazu bei, dass das Kolloquium von Anfang bis Ende von einem begeisterten Interesse und einer aktiven Mitarbeit aller Teilnehmer begleitet wurde.

Im Verlauf des Kolloquiums zeigte sich, in welchem Ausmaß sich die Interkulturalität in den Fragen spiegelt, denen die präsentierten Dissertationen nachzugehen versuchen. Der Schwerpunkt der vorgestellten Themen lag zwar auf der Literaturwissenschaft, vertreten waren aber auch die Translatologie und die Didaktik. Die Beteiligung aller drei germanistischen Disziplinen an dem Kolloquium war ein sehr glücklicher Gedanke der Organisatoren. Denn dank der Teilnahme der Translatologen von der Universität Mainz-Germersheim konnten die Literaturwissenschaftler ihren Horizont erweitern und sich bei einem, von modernsten Medieneinsatz begleiteten, Vortrag darüber Gedanken machen, wie man deutsche Relativsätze in das Koreanische übertragen könnte.

Auch umgekehrt war es für die Translatologen sicherlich gewinnbringend, sich die in mehreren literaturwissenschaftlichen Vorträgen skizzierten Möglichkeiten der literarischen Umsetzung von Gefühlen der Entfremdung und der Heimatlosigkeit im Exil bei deutschen und deutsch-jüdischen Schriftstellern in der Zeit des Nationalsozialismus, oder bei Autoren aus Mittel- und Osteuropa während des Kalten Krieges vor Augen führen zu lassen.

Großes Echo fand auch die Vorstellung einer Dissertation in der Didaktik, welche die Anwendungsmöglichkeit von Lyrikverfilmungen innerhalb des Unterrichts ‚Deutsch als Fremdsprache‘ exemplifizierte. Die Diskussion nach dem vorgeführten Film bestätigte, welche antagonistischen Einstellungen zu dieser Frage auf den Basteien der Literaturwissenschaft und der Didaktik noch herrschen.

Es sind aber gerade solche aufschlussreichen Diskussionen mit ihrer produktiven Kritik und konträren Argumentation, aus denen ein weiterer unschätzbare Wert dieses Doktorandenkolloquiums hervorgeht: nicht nur bekommt man Themen und Methodik entstehender Dissertationen präsentiert, sondern man kann vor allem neue Impulse und Anregungen zu einer gedeihlichen Fortsetzung oder Fertigstellung der Arbeiten geben und entgegennehmen.

Und das alles perfekt organisiert, in einer sehr angenehmen und freundlichen Atmosphäre, in der auch bayrische Weisswürste mit Senf und Brezeln nicht fehlten: eine weitere sehr nette Überraschung der Professoren.

Ich selbst kenne aus Tschechien Doktorandenkolloquien solchen Typus, wie es hier beispielhaft durchgeführt wurde, nicht, weswegen ich meine Begeisterung nicht verbergen möchte. Ich bin jedoch davon überzeugt, dass solche Kolloquien jeden Doktoranden ansprechen, unabhängig von seiner Herkunft oder Studienrichtung,

Nach dieser überaus positiven Erfahrung möchte ich sagen, dass – vielleicht nur – in solchen Begegnungen der Raum für eine Reflexion über die bisherige Arbeit und eine mögliche Eröffnung neuer Orientierungen gegeben ist; und man in der angenehmen, motivierenden Atmosphäre auch eine nötige Ration an Arbeitselan gewinnen kann, der für einen erfolgreichen Abschluss einer Promotion unentbehrlich ist.